

2019 m. spalio 16 d.
Vilnius

Europos liaudies partijai priklausančių politinių partijų pirmininkams

DĖL NESAUGIOS BALTARUSIJOS IR RUSIJOS STATOMOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS EUROPOS SĄJUNGOS KAIMYNYSTĖJE

Gerbiamieji Kolegos,

norėčiau dar kartą kreiptis į Jus dėl didelį nerimą keliančios atominės elektrinės, kurią Astrave, Baltarusijoje, stato Baltarusijos valdžios institucijos ir Rusijos valstybės valdoma monopolinė įmonė „Rosatom“. Šis klausimas tampa itin svarbus atsižvelgiant į derybas dėl ES ir Baltarusijos susitarimo dėl partnerystės prioritetų, kuriame taip pat numatytos nuostatos, susijusios su branduoline sauga ES kaimynystėje.

Mūsų pozicija yra aiški – branduolinės grėsmės klausimu negali būti jokių kompromisų. Tebesitęsiančios diskusijos apie Astravo atominės elektrinės keliamas grėsmes neišvengiamai mums primena Černobylio tragediją. Prabėgo daugiau nei 30 metų, o tie, kurie gyvena tos tragedijos šešėlyje, vis dar prisimena ją ir vis dar kenčia. Mokslininkai apskaičiavo, kad zona aplink buvusią jėgainę dar iki 20 000 metų bus negyvenama. O dabar susiduriame su situacija, kai milžiniška elektrinė yra statoma vos už 30 kilometrų nuo rytinės ES ir NATO sienos ir mažiau nei 50 kilometrų nuo Lietuvos – ES ir NATO šalies narės – sostinės Vilniaus. Lietuva tvirtai laikosi pozicijos, kad Astravo atominė elektrinė statoma pažeidžiant pagrindinius Branduolinės saugos konvencijos principus. Be to, 2018 m. liepos 2 d. Europos branduolinės saugos reguliavimo institucijų grupė (ENSREG) patvirtino ES tarpusavio vertinimo ataskaitą apie branduolinės saugos Astravo atominėje elektrinėje testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, kurio metu buvo nustatyta daug trūkumų. Dar daugiau, 2019 m. vasario 7 d. ESPOO konvencijos šalių susitikime Ženevoje priimtas sprendimas, kad parinkdama statybų aikštelę atominės elektrinės statyboms Baltarusija pažeidė ESPOO konvenciją. Taip pat nuspręsta, kad projektas įgyvendinamas pažeidžiant tarptautinius branduolinės saugos ir aplinkos apsaugos standartus ir reikalavimus bei nesilaikant skaidrumo ir geros kaimynystės principų.

Vilniaus miestas ir aplinkinis regionas yra tankiausiai apgyvendinta teritorija, kuri avarijos atveju patirs tiesioginį poveikį. ES ir NATO šalies narės sostinė būtų visiškai paralyžiuota. Avarija atominėje elektrinėje smarkiai paveiktų Lietuvos gyventojus ir užterštų iki 90 proc. Lietuvos geriamojo vandens.

Antroji pasklidusių radioaktyviųjų medžiagų banga paveiks kur kas didesnę plotą, apimančią teritorijas nuo Baltijos jūros iki Juodosios jūros, ir turės poveikį daugeliui ES šalių, pavyzdžiui, Latvijai, Estijai, Lenkijai, Vokietijai, Suomijai, Švedijai. Astravo jėgainės reaktoriams pradėjus veikti, Europa atsisės ant branduolinio parako statinės. Kadangi statybų darbus, kuriuos lydėjo daugybė incidentų ir žemo lygio branduolinės saugos ir statybų saugumo kultūra (pavyzdžiui, 2016 m. liepos 10 d. reaktoriaus korpusas krito iš 4 metrų aukščio), planuojama užbaigti, vienintelis būdas paversti šią elektrinę saugia yra pasirūpinti, kad ji nepradėtų veikti.

Mūsų partija užsitikrino 65 000 Lietuvos gyventojų paramą partijos parengtam įstatymo projektui, numačiusiam konkrečias priemones, skirtas užtikrinti, kad Lietuva nepirktų nesaugioje Astravo atominėje elektrinėje pagamintos elektros energijos ar neleistų elektrinei naudotis Lietuvos

elektros energijos tinklu. Todėl 2017 m. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymą, draudžiantį importuoti elektros energiją iš trečiųjų šalių, kuriose yra nesaugių elektrinių.

Jūsų solidarizavimasis su mumis palaikant mūsų poziciją, kad Astravo atominė jėgainė negali būti saugi dėl nebepataisomų branduolinės saugos principų pažeidimų ir kad nesaugioje atominėje elektrinėje gaminama nešvari energija neturėtų pasiekti ES energijos rinkus, būtų labai svarbus siekiant vienybės šiuo klausimu Europos Sąjungoje. Nesaugios Astravo atominės elektrinės veiklos sustabdymas yra gyvybiškai svarbus klausimas Lietuvai.

Šiuo kreipimusi prašau Jūsų pritarti mūsų išsakytam dideliame susirūpinime ir kuo rimčiau imtis šio klausimo bei įtraukti jį į Jūsų politines diskusijas. Prašau Jūsų supratimo ir solidarumo su Lietuva palaikant mūsų šalies poziciją, kad branduolinės grėsmės klausimu negali būti kompromisų. Tikiuosi galėsiu išsamiau apie tai padiskutuoti su Jumis susitikimuose Vilniuje, Zagrebe ar kuriuo nors kitu artimiausiu metu.

Nuoširdžiai

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių
demokratų pirmininkas

Gabrielius LANDSBERGIS